

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ii
บทที่ 1 ความหมายและที่มาของนิราศ	1
วัตถุประสงค์	1
1.1 ความหมายของนิราศ	1
1.2 ที่มาของนิราศ	7
สรุป	7
แนวคำถาม	8
บทที่ 2 ลักษณะวรรณกรรมนิราศ	9
วัตถุประสงค์	9
2.1 การเรียกชื่อนิราศ	9
2.2 จุดมุ่งหมายในการแต่งนิราศ	10
2.3 ลักษณะคำประพันธ์ของนิราศ	10
2.4 ขรรมนิยมนิยมในการแต่งนิราศ	14
2.5 ลักษณะของนิราศที่ดี	32
บทสรุป	38
แนวคำถาม	39
บทที่ 3 วิวัฒนาการของวรรณกรรมนิราศ	41
วัตถุประสงค์	41
3.1 นิราศสมัยกรุงศรีอยุธยา	41
3.1.1 นิราศทวิภูษัย	44
3.1.2 ทวาทศมาส	45
3.1.3 กำสรวลโคลงสั้น	46
3.1.4 ราชานิลาปคำฉันท์	47

3.1.5	นิราศนครสวรรค์	48
3.1.6	นิราศเจ้าฟ้าอภัย	48
3.1.7	นิราศพระพุทธบาท	48
3.1.8	กาพย์ห่อโคลงนิราศประพาสธารโศก	49
3.1.9	กาพย์ห่อโคลงนิราศประพาสธารทองแดง	50
3.1.10	นิราศเพชรบุรี	51
	สรุปนิราศสมัยกรุงศรีอยุธยา	51
3.2	นิราศสมัยกรุงธนบุรี	52
3.3	นิราศสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (รัชกาลที่ 1-8)	53
3.3.1	นิราศรบพม่าที่ท่าดินแดง	53
3.3.2	นิราศทามเ สักจัทพ์ลำนน้ำน้อย	54
3.3.3	นิราศเมืองแกลง	55
3.3.4	นิราศพระบาท	57
3.3.5	นิราศกลาง	58
3.3.6	นิราศนรินทร์	58
3.3.7	นิราศภูเขาทอง	59
3.3.8	โคลงนิราศสุพรรณ	61
3.3.9	นิราศอิเหนา	61
3.3.10	นิราศพระประชม	62
3.3.11	นิราศเมืองเพชร	63
3.3.12	นิราศเคียน	64
3.3.13	นิราศพระแท่นดงรัง	65
3.3.14	นิราศสุพรรณ	66
3.3.15	นิราศพระพิพิธสาส์	67
3.3.16	โคลงนิราศพระประชม	68

	หน้า
3. 3. 17 นิราศเวียงจันทน์	68
3. 3. 18 นิราศหลวงนา	69
3. 3. 19 นิราศลอนคอน	70
3. 3. 20 นิราศกรุงเก่า	71
3. 3. 21 นิราศสรวมครวญ	73
3. 3. 22 นิราศท้าวสุภักดีการภักดี	73
3. 3. 23 นิราศหนองคาย	74
3. 3. 24 นิราศยี่สาน	76
3. 3. 25 นิราศวัชรวง	77
3. 3. 26 นิราศเขาสูงช้าง	77
3. 3. 27 นิราศคลองซุกปราเวศ	77
3. 3. 28 นิราศชมตลาดคำเพ็ง	78
3. 3. 29 นิราศมะเหลเถไถ	79
3. 3. 30 นิราศประดองพุทธ	80
3. 3. 31 นิราศนครวัด	81
3. 3. 32 นิราศล่องแก่งแม่ปิง	82
3. 3. 33 นิราศชะอำ	83
3. 3. 34 นิราศนราธิป	83
สรุปนิราศสมัยกรุงรัตนโกสินทร์	84
3. 4 นิราศสมัยปัจจุบัน	85
3. 4. 1 นิราศรอบโลก	86
3. 4. 2 นิราศเกาหลี	89
3. 4. 3 นิราศเมืองเหนือ	92
3. 4. 4 นิราศยุโรป	93
3. 4. 5 นิราศเมืองไทยไปรอบโลก	96

3.4.6	นิราศ 25 เรื่อง	100
3.4.7	นิราศพระอภัยมณี	106
3.4.8	นิราศสรวมรอย	106
3.4.9	นิราศนครศรีธรรมราช	109
3.4.10	นิราศเกาะสมุย	112
	สรุปนิราศสมัยปัจจุบัน	114
3.5	สรุปวิวัฒนาการทางเนื้อหาของนิราศ	115
	แนวคำถาม	116
บทที่ 4	บทเปรียบเทียบนิราศคำโคลง	117
	วัตถุประสงค์	117
4.1	เปรียบเทียบนิราศคำโคลงสมัยอยุธยา กับสมัยรัตนโกสินทร์	117
4.1.1	อิทธิพลของกำสรวลโคลงกันในนิราศธนรินทร์	117
4.1.2	อิทธิพลของทวาทศมาสในนิราศธนรินทร์	121
4.1.3	อิทธิพลของกำสรวลโคลงกันในนิราศเรื่องอื่น ๆ	123
4.1.4	อิทธิพลของนิราศทริภุชชัยและทวาทศมาสใน นิราศเรื่องอื่น ๆ	133
4.2	เปรียบเทียบนิราศคำโคลงในสมัยรัตนโกสินทร์	143
4.2.1	อิทธิพลของนิราศไปแมน้าน้อยในนิราศธนรินทร์	143
4.2.2	เปรียบเทียบโคลงในนิราศธนรินทร์และนิราศกรุงเก่า	144
4.2.3	เปรียบเทียบโคลงในนิราศพระพิพิธสาส์และ นิราศกรุงเก่า	145
4.2.4	เปรียบเทียบโคลงในนิราศไปแมน้าน้อยและ นิราศเวียงจันทน์	146
	บทสรุป	147
	แนวคำถาม	149

	หน้า
บรรณานุกรม	151
หนังสืออ่านประกอบ	157
ภาคผนวก	159